

Mitä koulutuksesta on sovittu?

Pekka Mäntyselkä, yleislääketieteen professori, Itä-Suomen yliopisto
Nina Tusa, koulutusylilääkäri, Pohjois-Savon hyvinvointialue (YTA-
keskus)

Yleislääkäripäivät 2023

Ensimmäinen valtakunnallinen sopimus erikoislääkärikoulutuksesta

- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus 55/2020:
  - Asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta
- Helmikuussa 2022 silloisten yliopistosairaala ylläpitävien sairaanhoitopiirien perusterveydenhuollon yksiköiden edustajista koottu ryhmä alkoi valmistautua hyvinvointialueiden aikaan.
  - Tarvittiin uudet sopimukset
  - Sopimus pohjat valmistautuivat syksyllä 2022.
    - Joitakin pieniä eroja yksityiskohdissa alueiden välillä
  - Sopimukset otettiin käyttöön 1.1.2023

Sopimuksessa sovitaan seuraavista lääketieteellisistä koulutusjaksoista ja sopijapuolien tehtävistä ja vastuista niissä

1. yleislääketieteen erikoislääkärikoulutukseen sisältyvä terveyskeskuskoulutusjakso
2. kaikkiin erikoislääkärikoulutuksiin sisältyvä terveyskeskuskoulutusjakso
3. yleislääketieteen erityiskoulutukseen (YEK) sisältyvä terveyskeskuskoulutusjakso
4. EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin harjoittelujakso
5. (lääketieteen peruskoulutukseen sisältyvät terveyskeskusopetusjaksot ja terveyskeskuksissa suoritettavat amanuenssuurit)

Sovitaan sopijaosapuolten ja niiden *toimijoiden* tehtävistä

- Yliopisto

- Yliopistollinen HVA-alue (YTA-keskus)

- *YTA-koulutusylilääkäri*

- Hyvinvointialue

- *Yleislääketieteen alueellinen koulutusylilääkäri*

- **Koulutuspaikka**

- *Koulutusvastaava*

- *Erikoislääkärikouluttajat*

- *Lähiohjaajat*

- » *Jatko-opiskelijat (yleislääketieteen erikoistujat; 9 kk tk-jaksoa ja YEK:ta tekevät)*

- » *Harjoittelijat (EU- tai ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneen lääkärin harjoittelujaksot)*

Työnjako

Yliopisto

- Vastaa koulutuksen sisällöstä
- Valvoo koulutuksen laatua
- Vastaa erikoislääkärikoulutuksen osaamisen arvioinnista

YTA-HVA

- Koordinoi YTA-alueen alueellisten koulutusylilääkäreiden verkostoa
- Järjestää kouluttajalääkärikoulutusta
- On mukana valtakunnallisessa kehittämissyhteistyössä

HVA

- Sitoutuu palkkaamaan alueellisen koulutusylilääkärin
- Järjestää YEK-, 9kk ja erikoislääkärikoulutusmahdollisuuksia virkasuhteisille lääkäreille
- Palkkaa yleislääketieteen erikoislääkärikouluttajia ja lähiohjaajia
- Huolehtii lukulomakorvauksesta

Koulutuspaikka

- Nimeää koulutusvastaavan
- Varaa työohjelmasta aikaa ohjaamiseen
- Järjestää toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia
- Huolehtii kouluttajien täydennyskoulutukseen osallistumisesta

Rahoitus:
20 %
EVO-rahasta
jokaiselta YTA-
HVA:lta

Rahoitus:
80 %
EVO-rahasta

Valtakunnallinen yleislääketieteen professorien ohjeistus etätyöstä terveyskeskuskoulutusjaksoilla

STM:n asetuksessa erikoislääkärikoulutuksesta ja yleislääketieteen erityiskoulutuksesta (56/2015, 55/2020) todetaan, että käytännön koulutus tulee suorittaa kouluttajan ohjaamana. Koulutusvaiheen lääkäreille on tärkeää turvata riittävä ja jatkuva kokoneemman lääkärin tuki potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Kliininen osaaminen karttuu vähitellen haastattelemalla ja tutkimalla potilaita itse. Tässä lähipalveluna toteutetut eli fyysiset potilasvastaanotot ovat keskeisessä roolissa. Osaamisen karttumista tuetaan lisäksi nimetyin lähiohjaajan tai erikoislääkärikouluttajan antamalla ohjauksella.

Viime vuosina terveyskeskuksissa on otettu käyttöön uusia toimintamalleja, jossa lääkäreiden fyysiset potilaskontaktit ovat vähentyneet. Lääkärit toimivat muiden ammattilaisten konsultteina ja potilaita pyritään hoitamaan entistä useammin etänä. Myös erilaiset etätyöt ovat pandemian myötä lisääntyneet. Etätyössä ja potilaiden etähoitamisessa on paljon mahdollisuuksia, mutta niihin liittyy myös koulutuksen haasteita. Mikäli koulutettavan työhön sisältyy etätyötä ja/tai konsultointia, ohjaajan/kouluttajan tuki siihen on varmistettava. Tämän ohjeen tavoitteena on turvata riittävä tuki ja ohjaus koulutusvaiheen lääkäreille.

Yleislääketieteen erityiskoulutus (YEK), erikoislääkärikoulutuksen 9 kk terveyskeskuskoulutusjakso ja yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen koejakso

- Sovitusta työajasta vähintään 80 % on potilaiden perinteisiä vastaanottoja tai sektorityötä ja korkeintaan 20 % voi olla muuta kuin perinteistä vastaanottopainotteista työtä, esim. etävastaanottoja, konsultointia tms. Suositus on, että työ tehdään kokonaisuudessaan fyysisesti terveyskeskuksessa tai sektoritoimipaikassa. Erityistapauksissa koulutettava lääkäri voi halutessaan tehdä 10–20 % työajastaan etänä, mutta vain jos ohjaus ja konsultaatiomahdollisuus on huolella varmistettu.

Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus

- Sovitusta työajasta vähintään 60 % on potilaiden perinteisiä vastaanottoja tai sektorityötä ja vähintään 80 % sovitusta työajasta tapahtuu fyysisesti terveyskeskuksessa tai sektoritoimipaikassa. Erikoistuva voi halutessaan tehdä 20 % työajastaan etänä, kun ohjaus ja konsultaatiomahdollisuus on varmistettu. Korkeintaan 40 % voi olla muuta kuin perinteistä vastaanottopainotteista työtä, esim. etävastaanottoja, konsultointia tms.

Perinteisellä vastaanotolla tässä tarkoitetaan fyysistä vastaanottoa ja siihen liittyviä ns. toimistotyötä sekä koulutukseen sisältyvää ohjausta ja toimipaikkakoulutusta. Sektoritoimipaikalla tarkoitetaan esim. kouluterveydenhuoltoa, neuvolaa, kotisairaanhoidoa, terveyskeskussairaala.

Valviran ohje potilaalle annettavista terveydenhuollon etäpalveluista:
https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/yksityisen_terveydenhuollon_luvat/potilaille-annettavat-terveydenhuollon-etapalvelut

Yleislääketieteen professorien kannanotto erikoislääkärikoulutuksen koulutusoikeuksiin

Yleislääketieteen professorit pitävät tärkeänä erikoislääkärikoulutuksen laatua. Tämän vuoksi jokaisen yleislääketieteen koulutuspaikan osalta on määritetty koulutuspaikkasopimuksessa yksityiskohtaisesti laadukkaan koulutuspaikan kriteerit sekä koulutukseen osallistuvien eri tahojen vastuut ja velvollisuudet.

Koulutuspaikkasopimukset on valmisteltu yliopistollisia sairaaloita ylläpitävien hyvinvointialueiden (YTA-alue) edustajien kanssa. Erikoislääkärikoulutuksesta on tehty yksityiskohtainen sopimus palveluntuottajien ja yliopiston välillä. Työvoimavälittäjien kanssa yliopistolla ei ole sopimusta koulutuksen järjestämisestä. Sopimuksessa todetaan, että laadukkaan koulutuksen turvaamiseksi koulutuksen tulee tapahtua suorassa työsuhteessa terveyspalvelujen tuottajaan (hyvinvointialue tai kokonaisulkoistettu terveysasema), jonka toimipisteessä sovitut koulutuksen laatukselle toteutuvat. Tämä on myös yleislääketieteen professorien yksimielinen kanta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksen perusteella tarkoitetaan, että erikoislääkärikoulutukseen sisältyvässä yhdeksän kuukauden kestoisessa terveyskeskuskoulutuksessa varmistetaan kansanterveystyön, perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen. Koulutettavan tulee saada laaja-alainen kuva terveyskeskuksen lakisääteisistä tehtävistä ja toimia itse mahdollisimman kattavasti eri osa-alueilla. Nämä periaatteet on huomioitu koulutuspaikkasopimuksissa yksityisten terveyspalveluiden tuottajien kanssa ja tapauskohtaisen harkinnan perusteella on määritelty se, mitä yleislääketieteen koulutuksen osia koulutuspaikkasopimuksiin yksityisten toimijoiden kanssa on sisällytetty.

7.3.2023

Merja Laine
Helsingin yliopisto

Lena Thorn
Helsingin yliopisto

Pekka Mäntyselkä
Itä-Suomen yliopisto

Juha Auvinen
Oulun yliopisto

Markku Timonen
Oulun yliopisto

Tuomas Koskela
Tampereen yliopisto

Markku Sumanen
Tampereen yliopisto

Päivi Korhonen
Turun yliopisto

Kouluttajien ja ohjaajien vaatimukset yliopistoittain.

Ohjaajan/kouluttajan perusvaatimus		Ohjaajan/kouluttajan pedagogisen koulutuksen vaatimus		Ohjaaja-/kouluttajaoikeuksien ylläpitämiseksi vaadittava koulutus*		Voimassaoloaika		
	YEK/9 kk tk-koulutus	ERL-koulutus	YEK/9 kk tk-koulutus	ERL	YEK/9 kk tk-koulutus	ERL	YEK/9 kk	ERL
HY	ERL	ERL	Lähiohjaajakoulutus (1 pv) 'Orientoituminen ohjaukseen -valmennus'	Suoritettu lähiohjaajakoulutus + 1+2+2+2 lähipäivän valmennus + ennako- ja välitehtävät.	1 pv vuodessa ohjaukseen liittyvää koulutusta	1 pv/vuosi	5 v	5 v
TaY	ERL	ERL	10op (4,5 päivää) +	10op (4,5 päivää + ennakkotehtävät)	Täydennyskoulutus vuosittain	Täydennyskoulutus vuosittain	5 v	5 v
TY	Vähintään 4 v yleislääketieteen erikoistuminen kasassa tai vastaavasti pitkä kokemus tk-lääkärin työstä	ERL	1pv (6h + ennakkotehtävät) "Orientoidu ohjaukseen-valmennus"	Koulutus 2+2+2pv + ennakkotehtäviä	20 h/5 v Suositus 1 pv/vuosi	30 h / 5 v Suositus 1 pv/vuosi	5 v	5 v
OY	yleislääketieteen erikoislääkäri tai pitkän kokemuksen omaava yleislääkäri	ERL	Suorittanut vähintään PPSHP/Oulun yliopiston yleislääketieteen oppialan järjestämän Orientoidu Ohjaukseen – valmennuksen	on suorittanut PPSHP:n pth-yksikön ja yleislääketieteen oppialan järjestämän ohjaaja/kouluttajalääkärivalmennuksen (aiemmin 2+1+1, nyt 2+2+2)	Ylen kouluttaja-/lähiohjaajatapaamiset (väh. 20 h/5v.)	Osallistuu Ylen kouluttajatapaamisiin (väh. 20 h/5v.)	5 v	5 v
UEF	ERL tai tapauskohtaisesti loppuvaiheen erikoistuja tai ohjauksessa kokenut erikoistumaton lääkäri	ERL	Perehdytyskurssi (Moodle)	OnO, 2 + 2 + 2 pv, ennakkotehtävät Moodlessa (10 op)	20 tuntia/5 vuotta*	1-2 pv/vuosi*	5 v	5 v**

*sen lisäksi, että ohjaa/kouluttaa säännöllisesti

** on UEF:n erikoislääkärikoulutussopimusten yleisessä pohjassa on 3 vuotta, mutta tässä noudatetaan yhdenmukaisuutta muiden yliopistojen kanssa

Kiitos!

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

uef.fi